

Rodna Gruda

Glas iz Zaliva

Voice of the Gulf

Objavljeno dne/Published on: 04.07.2016

Avtor članka/Article Author: Vesna Vukšinič Zmaić

V roke mi je prišla knjiga Petra Kovačiča Peršina *Glas iz Zaliva* – pogovor z Borisom Pahorjem, človekom, ki vztrajno, že desetletja opozarja družbo na grehe preteklosti in napake sedanjosti. Rojen je v Trstu, kjer se je vedno boril za pravice Slovencev v zamejstvu, njegov klic po narodni odgovornosti pa je slišati vse do notranjosti Slovenije. Ta je svoj čas tonila v spanec nezavedanja lastne samobitnosti, ki z izjemo osvoboditvenega prebujanja pred 25 leti po Pahorjevem mnenju traja še danes. O ključnih narodnostnih vprašanjih Pahor govori, kar misli, brez strahu, da bi se komu zameril ali pa brez večje škode, ko komu se. V času življenja, ki ga ni bilo malo, saj šteje 102 leti, se je zagotovo zameril marsikomu, veliko pa je tistih, ki ga narobe razumejo. To je knjiga, kjer Pahor vsem, ki niso razumeli njegovih besed, še enkrat pojasnjuje, za kaj pravzaprav gre. Je že začutil, da mora in najbrž še vedno ne bo dovolj.

I stumbled upon a book by Peter Kovačič Peršin entitled *Voice of the Gulf* (*Glas iz Zaliva*) – a recollection of a conversation with Boris Pahor, a man who has, for the past ten years, been drawing the society's attention to the sins of the past and the mistakes of the present. He was born in Trieste (Trst) where he has always fought for the rights of Slovenian minority members. His call for national responsibility can be heard all the way to the heart of Slovenia – a country which, for a while, fell into a slumber and forgot about its own identity, the only exception being the liberation awakening 25 years ago. According to Pahor, this slumber is still current today. Pahor speaks about the key questions of nationality as he thinks, i.e. without any fear of being resented. He also does not fret whenever someone holds a grudge against him. During the course of his life – he is 102 years old – he must have offended someone and there are many who have misunderstood him. The book is Pahor's way of explaining once again to anyone who has misunderstood him what it is actually all about. Though he felt it is something he needs to do, he already feels that it won't suffice.

Boris Pahor je z deli *Nekropola*, *Mesto v zalivu*, *Vila ob jezeru* postal prepoznan kot pričevalec fašističnega in nacističnega zločina, a je njegov literarni opus precej obširnejši, družbeno-politični angažma pa sega od začetkov njegovega šolanja. Nepozabna, že zgodovinska je objava intervjuja, ki sta ga Pahor in Rebula naredila z Edvardom Kocbekom. Ta je takrat obsodil izvensodni poboj 11.000 na Koroško prebeglih slovenskih domobrancev. Tržaški *Zaliv*, ki je intervju izdal, je bil v Jugoslaviji prepovedan, Kocbek vržen iz javnega življenja, Pahorju pa za eno leto prepovedan vstop v državo. Literarna in intelektualna evropska javnost je izjemnost Borisa Pahorja prepoznala že davno, prejel je številne mednarodne nagrade in priznanja, nekajkrat je bil predlagan tudi za Nobelovo nagrado.

V knjigi *Glas iz Zaliva* Pahor med drugim razmišlja o dnevu vstopa Slovenije in drugih članic v Evropsko unijo, ko je v Parizu poslušal Chiraca, ki je pridružene članice nagovoril z idejo, da mora evropska država v uniji svojo kulturo še bolj poudariti, postati bolj edinstvena. Chirac je takrat govoril proti amerikanizaciji evropske družbe, a ima sporočilo širši kontekst, ki smo ga Slovenci preslišali. Pahor pravi, da je narodna identiteta vprašanje človekovega dostojanstva, a ta danes tone v kapitalizmu, kjer ima vse svojo ceno. Prizna, da imajo odprte

državne meje praktično vrednost, a on, ki tam živi, vidi, da bodo Italijani pokupili Istro in boji se, da ni nikomur mar, kje se postavljajo jezikovne meje.

Ko citira Humbolta, da je »jezik prava domovina človeka«, dobro razumem, o čem govori. Odkar živim v zamejstvu, se zdi pogovor v maternem jeziku kot prihod domov. Nekje sem prebrala, da se človek z govorjenjem tujega jezika malce spremeni. Tudi on, ki ga je življenje pahnilo v tri svetovne jezike, se čuti Slovenca na drugačen način, univerzalnega pisatelja, ki ne zagovarja samo slovenskosti, pač pa se zavzema za glas vseh manjših jezikov.

V izpraševanju o veri vidi univerzum kot božanstvo, mogoče celo ženskega spola, ne verjame pa, da je Bog ljubezen. Ta ne bi pustil zla na svetu. Po Pahorjevem mnenju sodobna filmska produkcija pripravlja ljudi na zlo. Zdi se mu, da tisto, ki ga je preživel on, ni streznilo ljudi in da se ljudje ne znamo učiti iz napak preteklosti, saj je bila druga svetovna vojna hujša kot prva. Pozna fašizem, nacizem, holokavst in razliko med njimi. Dobro ve, kje ima katero zlo svoje korenine in vidi, kje brstijo novi poganjki.

V svojem življenju je Pahor spoznal in srečeval izjemne osebe, ki so v času Jugoslavije pisale, ogovorile in živele za slovensko stvar, za samostojnost, a jih danes ne poznamo dovolj. Mogoče napiše kaj o njih. Ima občutek za vrednote, etiko in enakopravnost. Spomin je tisti, ki njegovim besedam daje suverenost.

Ta knjiga je odličen dialog, kjer se prepletata misli sogovornikov. Da je Pahor izbral Kovačiča za svojega izpraševalca, ni naključje, izhajata iz sveta podobnih vrednot, eden krščanski socialist, drugi demokratski sociallec, prepričan, ki se zdi, da so izumrla. Nismo vsi poslani na svet, da bi nosili baklo. On, ki Slovincem že dolgo sveti na pot, ne poziva k nacionalizmu, pač pa k narodni zavesti! Problem je, da ne razumemo in ne čutimo razlike. Niti Slovenije.

Vse bolj se govori o evropski identiteti, ki pa votlo odmeva, ko trkamo na njena vrata. Pahor pravi: »Nikjer ni rečeno, da morata narodna zavest in identiteta propasti ob globalizaciji, razen če se vdamo.«

Glasi iz Zaliva je izšel pri Društvu 2000 v Ljubljani.